

บทความวิจัย

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

ธรรณวิทย์ เต็มวิทย์ขจร¹ อะห์มัด ยี่สุนทร²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ดร.) อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, จังหวัดปัตตานี

อีเมลผู้แต่งหลัก : thonwit.bas@gmail.com เบอร์โทร : 082 641 6351

วันที่รับ : 23 มีนาคม 2567 ✿ วันที่รับแก้ไข : 25 เมษายน 2568 ✿ วันที่ตอบรับ : 27 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2.ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1.1.ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา จำนวน 650 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น 1.2.ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา 1.3.สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2.ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คนจากทุกสถานศึกษาเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1.วัตถุประสงค์ 2. หลักการ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงาน 5.แนวทางการประเมิน 6. คำอธิบายประกอบ 7.เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือ

2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.66$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.69$) ด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.70$) และด้านความถูกต้องครอบคลุมมีประสิทธิภาพน้อยที่สุด ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.73$)

คำสำคัญ : รูปแบบ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

RESEARCH

The Strategic Management of Administrators in Special Education Centers in the Southern Border Provinces

Thonwit Toemwitkhachon¹ Ahmad Yishunsong²

¹ Master's of Education Students in Educational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

² Assistant Professor Dr, Department of Educational Administration, Faculty of Education Fatoni University, Ch.Pattani

Corresponding Author, Email : thonwit.bas@gmail.com Tel : 08 2641 6351

Received : March 23, 2024 ✿ Revised : April 25, 2025 ✿ Accepted : June 22, 2025

Abstract

The purposes of this research were to 1. study approaches to create the model of innovative leadership for school administrators and 2. the evaluation efficiency of the model of innovative leadership for school administrators. The research divided 2 steps were; step 1: create the model of innovative leadership for school administrators and 3 sub steps. Step 1.1: was to study the current state, desired state and needs identification of innovative leadership of school administrators. The population were 650 school administrators under the office of the basic education commission Yala province. Sample size 248 school administrators. The research instrument consisted of a rating scaled questionnaire. The data were analyzed by average, standard deviation and PNI modified. Step 1.2: were study about the guideline to develop innovative leadership of the school administrators. The informants were specific sampling 6 school administrators. The research instrument consisted of verbal structured interview and the data were analyzed by content Analysis. Step 1.3: create the model of innovative leadership. Step 2: to evaluation efficiency of the model of innovative leadership. The target group were 28 school administrators by use the whole of population. The research instrument consisted of a rating scaled questionnaire. The data were analyzed by average and standard deviation.

The research findings were as follow:

1. The model of the model of innovative leadership for school administrators was verbal model and 8 components were 1.Objectives 2.Principles 3.Systems and mechanisms 4.Procedures 5.Evaluation guidelines 6.Descriptions and 7.Conditions of Utilization and 8.Work manual.
2. The evaluation efficiency of the model of innovative leadership for school administrators were found that the efficiency of the model of innovative leadership for school

administrators overall at high level. ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.70$). The first of all was utility standard at highest level. ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.66$). The next was feasibility standard ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.69$) and propriety standard ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.70$) and the finally was accuracy standard at lowest level ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.73$).

Keywords : The model, innovative leadership, school administrators, Education Sandbox

บทนำ

ประเทศไทยได้ประสบเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive Era) เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่เป็นผลเนื่องมาจากด้านเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทใน ทุกบริบทจึงเป็นที่มาของการเกิดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้วางเป้าหมายในเรื่องการพัฒนาศักยภาพและทรัพยากรมนุษย์ในแง่ของการ พัฒนาบุคคลให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ อย่างก้าวไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นต้น ซึ่งจะต้องปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยผ่านคำแนะนำของครูส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์ การเรียนรู้ (Outcome) ผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูรวมไปถึงการปรับโครงสร้างการบริหาร จัดการ การศึกษาส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมการศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนระดับที่ 2 (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 หมวดที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงขับเคลื่อนประเทศโดย ใช้นวัตกรรมเป็นฐานโดยมีกลยุทธ์ย่อย 1.2 พัฒนาให้ผู้เรียนมีศักยภาพทุกช่วงวัยการศึกษาและมีสมรรถนะที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาจัดการคิดค้น นวัตกรรมการศึกษาตามบริบทพื้นที่ของตนเองตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 31-37)

อย่างไรก็ตามคณะรัฐมนตรีได้มีประกาศพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มีการ กำหนดให้เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาที่มี เป้าหมายที่จะปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการด้านการศึกษาให้มีคุณภาพและมีความเป็น นวัตกรรม เพื่อให้สนับสนุนในการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้และการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนและผู้เรียน ซึ่งอาจรวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการสอนและการเรียนรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการศึกษาที่เหมาะสมและ ทันสมัยในสถานศึกษาต่าง ๆ (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2562 : 1-19) นอกจากนี้พื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การให้การศึกษาเป็นแบบที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการในแต่ละพื้นที่เป็นการเน้นถึงความสำคัญของการปรับปรุงระบบ การศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถทดลองใช้นวัตกรรมการศึกษาตามบริบท ซึ่ง นวัตกรรมศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อที่จะลดความเหลื่อมล้ำ (Overlap) ทางด้านแนวทางการศึกษา พัฒนา ผลสัมฤทธิ์ของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude) จากนั้นสามารถขยายนวัตกรรม การศึกษาไปสู่บริบทที่ใกล้เคียงทำให้สถานศึกษาของพื้นที่ได้ปรับประยุกต์ใช้นวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียนที่เกิดปัญหาในลักษณะเดียวกัน เช่น การคิดคำนวณ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เป็นต้น จนเกิด ความเชื่อมั่นและนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศต่อไป (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2565 : 29-38) นั่นคือ ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการแรกที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลใน การคิดค้นนวัตกรรมศึกษานำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ดีเลิศ นั่นคือ ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจแนวคิด วิธีการสร้างด้านนวัตกรรมการศึกษาไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เป็นสับเซตย่อยของวัต กรรมการบริหารสถานศึกษารวมไปถึงการเข้าใจจุดประสงค์ที่สำคัญของการคิดค้นและพัฒนานวัตกรรม การศึกษาจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถแก้ปัญหาให้สอดคล้องตามสถานการณ์ของผู้เรียนได้ในแต่ ละบริบทที่พบเจอปัญหา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565 : 1-6)

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะคอยเป็นผู้นำและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) ที่จะสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาผ่านการประยุกต์งานวิจัยและพัฒนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา หลักสูตร การนิเทศการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนะ บัวสนธ์, 2565 : 105-123) จากการศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของนักวิชาการ ฮูตินันท์ นันทะศรี วาโร เฟิงส์วีสดี วัลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพแก้ว (2563 : 12-13) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่จะคิดค้นและพัฒนาสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้มีความทันสมัยสามารถแก้ปัญหาหลัก (Pain point) ต่อบริบทพื้นที่ซึ่งจะต้องใช้องค์ความรู้ความคิดสร้างสรรค์ แรงจูงใจภายในทีมในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์บริบทได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ตามบริบทของชาติต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักวิชาการ Horth & Buchner (2014) Khalili (2017) Soares et al. (2018) Davis (2019) Werang et al. (2023) พบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษาสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมได้ 5 ด้าน ได้แก่ 1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2. การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3. การคิดสร้างสรรค์ 4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5. การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

จากรายงานผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2564 : 5-25) พบว่า พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาภายใต้การกำกับดูแลสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดยะลา มีสถานศึกษาทั้งหมด 28 สถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โครงการดำเนินงานเพื่อคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน โดยการประชุมเสวนาทางวิชาการสืบค้นต้นทุนนวัตกรรมการศึกษาของสถานศึกษานำร่อง เมื่อวันที่ 3-5 สิงหาคม พ.ศ. 2564 และการวิเคราะห์ ทบทวนนวัตกรรมของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา สถานศึกษาบางแห่งโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษามีความสับสนและคลุมเครือในเรื่องการจัดทำนวัตกรรมในสถานศึกษา ยังไม่สามารถจับจุดที่สำคัญของการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาภายใต้บริบทของตนเองได้ ผู้บริหารสถานศึกษามีความไม่ชัดเจนในการกำหนดรูปแบบและกระบวนการสร้างนวัตกรรมที่สถานศึกษาภายใต้สภาพปัญหาของสถานศึกษาได้ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นกลไกหลักที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาภายใต้ปัญหาตามบริบท และจะนำไปสู่การจัดทำนวัตกรรมการศึกษาอื่น ๆ ได้แก่ นวัตกรรมหลักสูตร นวัตกรรมนิเทศการศึกษา และนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเข้าสู่สถานศึกษาที่สำคัญ หากผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะทำให้ไม่สามารถคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาแก้บริบทเชิงพื้นที่ได้ ดังที่ Riddel & Zufikar (2024) กล่าวว่า การขาดความสามารถของผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการสร้างสรรค์และนวัตกรรมการศึกษาจะส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่ประสบความสำเร็จตามบริบท

การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะทำให้ได้ระบบการดำเนินงานที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้นำรูปแบบภาวะผู้นำดังกล่าวไปใช้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำรูปแบบข้อความ (Verbal model) ของ สมิต (Smith, 1980 อ้างถึงใน สุภาวดี ดวงจันทร์, 2559 : 105) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพที่มีความหมายเข้าใจได้ง่ายและถูกต้องและสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบ พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์ (2560 : 128-134) อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบว่าต้องมีองค์ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของ

รูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ อีกทั้งผู้วิจัยได้ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบที่มีการพัฒนาโดย The Joint Committee on Standards of Educational Evaluation ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) 2. ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) 3.ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) และ 4.ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) (Stufflebeam Madaus and Kellaghan, 2000 : 444)

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญจึงได้จัดทำวิจัย เรื่องรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เพื่อที่สถานศึกษานำร่องจะได้นำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาและสามารถเป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ คิดค้นนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ และนำไปสู่การขยายในวงกว้างต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2.การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3.การคิดสร้างสรรค์ 4.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5.การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม กลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 650 คน ในโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 248 คน จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973 : 727-728) จากนั้น ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำแนกตามเขตพื้นที่จำนวน 3 เขต ตามเกณฑ์สัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยเป็นการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 โดยค่าความตรงเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ ส่วนค่าความเชื่อมั่นสภาพจริงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.992 สภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.993 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.994 จากนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงสถานศึกษาจำนวน 248 ฉบับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และได้รับกลับคืนมา 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

(\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) จากสูตร ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{(I - D)}{D}$$

เมื่อ	PNI_{modified}	หมายถึง ลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น
	I	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
	D	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันในปัจจุบัน

1.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด มาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา จำนวน 6 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) โดยใช้เกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านนวัตกรรมการศึกษาที่ได้รางวัลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระยะเวลา 3 ปี และผู้บริหารที่สถานศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดยะลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองตามประเด็นคำถามที่ได้ตั้งไว้ในแต่ละด้าน เพื่อเพิ่มวิธีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Primary Stakeholders) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ตรวจสอบข้อมูล (Member checking) เป็นการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอ่านข้อมูลเพื่อตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อสรุป หัวเรื่อง หัวข้อต่าง ๆ รวมถึงการอธิบายตีความและสรุปผลการวิจัยว่ามีความผิดพลาดความคาดเคลื่อนหรือไม่ (สาลี สุภาภรณ์, 2550) โดยใช้สถานที่ปฏิบัติงานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือสถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าเหมาะสม โดยใช้เวลาสัมภาษณ์เชิงลึกประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Seidman, 1998 : 21) หลังจาก ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

1.3 สร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของของสมิธ (Smith, 1980 อ้างถึงใน สุภาวดี ดวงจันทร์, 2559) โดยใช้รูปแบบในการสร้างเป็นแบบข้อความ (Verbal Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพที่มีความหมายเข้าใจได้ง่าย และถูกต้อง และสร้างรูปแบบตามแนวคิดของ พัฒนา พรหมณี, ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และ ปณิธาน กระสังข์ (2560 : 128-134) ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบว่าต้องมียอดประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงาน 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5. แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลองค์ประกอบและผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการศึกษาในขั้นตอนย่อย 1.1-1.2 มาสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่

นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ซึ่งได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา สามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยกลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คน โดยเลือกสถานศึกษาทั้งหมดในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ 2. ด้านความเป็นประโยชน์ 3. ด้านความเหมาะสม และ 4. ด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) โดยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ในช่วง 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.980 จากนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 28 ฉบับ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และได้รับกลับคืนมา 28 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ เบสส์ (Best, 1977 : 80) ดังนี้

ระดับคะแนน 4.5-5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 3.51-4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับมาก

ระดับคะแนน 2.51-3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 1.51-2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1.00-1.51 หมายถึง รูปแบบมีความเป็นไปได้/เป็นประโยชน์/ความเหมาะสม/ความถูกต้องครอบคลุมในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ตามลำดับ

1.2 สภาพที่ที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้าง

บรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยค่าความต้องการจำเป็นสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ 1.ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามสภาพของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์) 2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีโอกาสในการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา) 3. ด้านการคิดสร้างสรรค์ (ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพฤติกรรมด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาสู่สถานศึกษา) 4.ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา) และ 5.ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม (ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษา)

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การคิดสร้างสรรค์ มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด (PNImodified = 0.28) รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.27) และการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.26) และค่าความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมมีค่าความต้องการจำเป็น (PNImodified = 0.21) ซึ่งแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำประเด็นคำถามในแต่ละองค์ประกอบที่มีค่าความต้องการจำเป็น (Need Identification) มากที่สุด มาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามสภาพของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสูงขึ้นในนักเรียน ซึ่งมีหลายแนวทางที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้ และการเยี่ยมชมชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมความเคยชินและกำลังใจให้ครู การระดมทุนจากภายนอกเพื่อซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์เพิ่มเติม การมอบหมายภาระงานให้ครูตรงกับความสามารถ และการส่งเสริมการปรับปรุงแหล่งภูมิทัศน์ในสถานศึกษา เพื่อให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของนักเรียนตลอดเวลา ทั้งนี้การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เติบโตขึ้นและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้นในสถานศึกษาด้วยความมั่นใจ

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีโอกาสในการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ทัศนคติเชิงบวกในการทำงานกับผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งต้องสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นหมู่คณะ จากนั้นควรที่จะต้องยอมรับข้อเสนอร่วมกันรวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายนำไปสู่ภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ต้องมีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานเป็นทีมไม่อคติให้บุคคลใดกลุ่มหนึ่งในการทำงาน อันจะนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งได้

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างพฤติกรรมด้านความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการศึกษาสู่สถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการ

เปิดโอกาสและสร้างทางเลือกให้ครูในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาที่มีนวัตกรรมที่มีฐานการวิจัยเพื่อสร้างสมมติฐานทางความคิดในการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา เพื่อมองภาพรวมและเพิ่มความน่าเชื่อถือ นอกจากนี้ต้องจุดประกายความคิดให้แก่ตนเองและครู โดยผู้บริหารต้องคิดค้นนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะบริบทมาผนวกภายในสถานศึกษาให้ได้ จากนั้นนำไปสู่นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ อีกทั้งต้องมีการติดตามนโยบายใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการนำนวัตกรรมการศึกษาเข้าสู่บริบทของสถานศึกษา

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้ามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำในการเปลี่ยนพฤติกรรมของครูเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวกในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการเผยแพร่ข่าวสารนวัตกรรมการศึกษาผ่านโซเชียลมีเดียตามฟอรัมต่าง ๆ ส่งเสริมการสร้างแพลตฟอร์ม (Platform) ในการวัดและประเมินผลรูปแบบออนไลน์ เพื่อติดตามประเมินความก้าวหน้าก่อนจะนำไปประเมินแบบรวบยอด นอกจากนี้ควรนำระบบ Q-Info เครื่องมือสำหรับการพัฒนาคุณภาพภายในโรงเรียนมาใช้ในสถานศึกษา อีกทั้งควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดเก็บคลังข้อมูลอยู่บนเว็บไซต์ของสถานศึกษา

2.5 ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการศึกษา ท่านมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นศูนย์กลางในการสร้างความเท่าเทียม อีกทั้งต้องรับฟังปัญหาและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับผู้ใต้บังคับบัญชา รวมไปถึงการให้ความก้าวหน้า รางวัล ส่งเสริมการทำวิทยฐานะแก่ครู เพื่อเสริมแรงทางบวกในการคิดค้นสิ่งอะไรใหม่ ๆ อีกทั้งต้องแสดงถึงความรัก ความห่วงใย แก่ครูในสถานศึกษาให้มีความสำคัญต่อจิตใจ นอกจากนี้ต้องมีความสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับครูทุกคน โดยให้ครูมีความรู้สึกที่สามารถปรึกษาได้

3. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. วัตถุประสงค์ 2. หลักการ 3. ระบบงานและกลไก 4. วิธีดำเนินงาน 5. แนวทางการประเมิน 6. คำอธิบายประกอบ 7. เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8. การจัดทำคู่มือสามารถอธิบายรายละเอียด ได้ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

3.2 หลักการ เป็นลักษณะของผู้นำที่มุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและแนะนำทางที่ท้าทาย เพื่อสร้างความสำเร็จและพัฒนาสถานศึกษาหรือกลุ่มงานที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

3.3 ระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา กระบวนการ (Process) คือ การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา และผลผลิต (Output) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

3.4 วิธีดำเนินงาน คือ 1. การสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 2. การวิเคราะห์ตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม และ 3. การนำรูปแบบไปใช้กับสถานศึกษา

3.5 แนวทางการประเมิน การสังเกตโดยสังเกตร่องรอยจากการดำเนินงานตามรูปแบบของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการประเมิน และประเมินจากแบบสอบถามโดยการ สอบถามการดำเนินงานตามรูปแบบของผู้บริหารสถานศึกษา

3.6 คำอธิบายประกอบรูปแบบ เป็นการอธิบายนิยามศัพท์เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและส่วนร่วม การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

3.7 เงื่อนไขการนำไปใช้ ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา โดยสามารถปรับประยุกต์ตามบริบท

3.8 การจัดทำคู่มือ การนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่ นวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ไปใช้ในสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา

รูปที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา

4. ผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด ($\mu = 4.40, \sigma = 0.66$) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไป ได้ ($\mu = 4.38, \sigma = 0.69$) ด้านความเหมาะสม ($\mu = 4.33, \sigma = 0.70$) และด้านความถูกต้องครอบคลุม ($\mu = 4.30, \sigma = 0.73$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อสร้างรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดไปค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสร้างบรรยากาศในองค์กรนวัตกรรมในสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาด้วยสภาพบริบทพื้นที่นวัตกรรมที่สนับสนุนการทำงานร่วมกัน เพื่อคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา อีกทั้งปัจจัยเชิงพื้นที่เครือข่ายที่ส่งเสริมสถานศึกษาทุกภาคส่วนในการทำงานร่วมกันที่จะทำให้เกิดบรรยากาศรวมพลังในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ซึ่งเมื่อเกิดบรรยากาศที่ดีจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่เต็มไปด้วยความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ส่งผลให้มีแรงจูงใจในการทำงาน กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และสนับสนุนการทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของชอลกร ต้นประภัสสร (2556 : 42-55) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการเรียนรู้และสนับสนุนความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาโรงเรียนจะต้องมุ่งเน้นในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้สำหรับด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดแนวทางวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในบริบทพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มะฮ้อย (2565 : 87-88) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงและนำเทคโนโลยีไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการการสอนและการจัดการเรียนรู้ของครูถือเป็นจุดเด่นสำคัญที่จะส่งเสริมประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ การสนับสนุนนวัตกรรมภายในสถานศึกษาไม่เพียงแคในด้านเทคโนโลยี แต่ยังทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการนำไอเดียใหม่ ๆ เข้ามาในกระบวนการการเรียนรู้

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพิชญ์ สรรพศรี และพรวิทย์ จันทศิริสิริ (2565 : 27-33) ซึ่งได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูส่วนใหญ่มีความปรารถนาเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการทำงาน ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน แบ่งปันความรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมกันกำหนดทิศทางที่ชัดเจนสำหรับสถานศึกษา เน้นย้ำถึงความสำคัญของนวัตกรรม และสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทุกคนทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ อังคณา เต็มวิถี (2564 : 66-69) กล่าวว่า ผู้บริหารมีความจำเป็นในการสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้เหมาะสมแก่การสร้างสรรค์

นวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ โดยสร้างบรรยากาศสถานที่ทำงานให้เหมาะสมต่อการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจเชิงบวกให้กับบุคลากรในสถานศึกษา สำหรับด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ 2.หลักการ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงาน 5.แนวทางการประเมิน 6.คำอธิบายประกอบ 7.เงื่อนไขการนำไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือ สอดคล้องกับ พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด และปณิธาน กระสังข์ ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวคิด การสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข (2560 : 128-134) รูปแบบต้องประกอบด้วย 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีการดำเนินงาน 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงาน 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำไปใช้และ 8.คู่มือการใช้ และจะสอดคล้องกับ Ivancevic et al., (1989) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบจะต้องประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการ ของรูปแบบ 3.ระบบงาน 4.วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.การระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี สุขเมธ งามนก และสมพงษ์ ปันหุ่น (2561 : 250) สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam Madaus and Kellaghan (2000 : 399-402) กล่าวถึง การทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการประเมิน ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานของคณะกรรมการประเมินทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ได้เสนอหลักการเพื่อเป็นหลักฐานของการตรวจสอบประกอบด้วยมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านความเป็นไปได้ เป็นการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบก่อนจะนำไปปฏิบัติจริง 2. ด้านความเป็นประโยชน์เป็นการประเมินการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ 3. ด้านความเหมาะสมเป็นการประเมินด้านความเหมาะสมทั้งทางด้านกฎหมายและศีลธรรม และ 4. ด้านความถูกต้องครอบคลุม ซึ่งการประเมินตามมาตรฐานดังกล่าวเป็นการประเมินความน่าเชื่อถือและได้สาระครอบคลุมตามความต้องการของผู้ใช้รูปแบบอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1. รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1.1 สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับ อีกทั้ง 1.2 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อเรียงค่าความ

ต้องการจำเป็น (PNImodified) ตามลำดับ ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าสูงสุด ส่วนอื่น ๆ รองลงมาตามลำดับ นอกจากนี้ 1.3 รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2.หลักการของรูปแบบ 3.ระบบงานและกลไก 4.วิธีดำเนินงานของรูปแบบ 5.แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบ 6.คำอธิบายประกอบรูปแบบ 7.เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ และ 8.การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ ทั้งนี้องค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการวิจัยประกอบด้วย หลักการภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม 5 ด้าน ได้แก่ 1.การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2.การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3.การคิดสร้างสรรค์ 4.การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 5.การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม และ 2. การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาตามเกณฑ์การประเมินทางการศึกษา 4 มาตรฐานที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความถูกต้องครอบคลุม โดยคณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทางการศึกษา พบว่า รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์มีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลาอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสิ่งแปลกใหม่ เพื่อที่จะคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาที่ตอบโจทย์บริบท

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ดังนั้นควรเสริมจุดแข็งให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมให้อิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน โดยสามารถกำหนดรูปแบบการทำงานของครูให้มีความยืดหยุ่น แต่ยังคงอยู่ในกรอบที่เหมาะสม

1.3 กรรมการพื้นที่นวัตกรรมควรส่งเสริมหลักสูตรการฝึกอบรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา เพื่อให้ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบดังกล่าว และเกิดการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการศึกษา

1.4 องค์ความรู้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในประยุกต์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามบริบท

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำรูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดยะลา ไปทดลองใช้และประเมินปรับปรุงและพัฒนา รวมไปถึงให้มีการศึกษารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับสังกัดอื่น ๆ

2.2 งานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ควรมีการขยายผลศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมที่เป็นสาเหตุ และอิทธิพล ทางตรง ทางอ้อมทั้งในระดับองค์กร และบุคคลที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำเชิง

นวัตกรรม โดยขยายพื้นที่ให้งานวิจัยมีวงกว้างมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บรรณานุกรม

- กนกพิชญ์ สรรพศรี. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 1. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชลกร ต้นประภัสร์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. 7(2), 42-55.
- ฐิตินันท์ นันทะศรี วาโร เฟิงส์สวัสดิ์ วัลนิกา ฉลากบาง และพรเทพ เสถียรนพแก้ว. (ตุลาคม 2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา. 17(79), 11-20.
- พัฒนา พรหมณี ศรีสุรางค์ เอี่ยมสะอาด ปณิธาน กระสังข์. (กรกฎาคม - ธันวาคม 2560). แนวคิดการพัฒนา รูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข. สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 6(2): 128-134.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. ในราชกิจจานุเบกษา. 136(56ก).
- รัตน์ บั้วสนธิ์. (2565). การวิจัยและพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2565). กลยุทธ์การพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. สงขลา : เหมการพิมพ์.
- ศึกษาธิการจังหวัดยะลา, สำนักงาน. (2564). รายงานผลการดำเนินงานพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. ยะลา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยะลา.
- สาตี สุภาภรณ์. (2550). วิจัยเชิงคุณภาพทางพลศึกษาและกีฬา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี ดวงจันทร์. (2559). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงของงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2560). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อังคณา เต็มวิถี. (2564). *ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต
- Davis, M. W. (2019). Innovative Leadership. *Journal of Leadership, Accountability & Ethics*, 16(4), 69-73.
- Horth, D., & Buchner, D. (2014). *Innovation Leadership: How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results*. London: Center for Creative Leadership.
- Ivancevich, J. M., and Matteson, M.T. (1999). *Organizational Behavior and Management*. Singapore: McGraw-Hill. Management of Innovation and Technology, 2008. ICMIT 2008. 4th IEEE International Conference on 21-24 September 2008, 98-103.
- Khalili, A. (2017). *Creative and innovative leadership: measurement development and validation*. *Management Research Review*, 40(10), 1117-1138.
- Riddel, M., & Zulfikar, I. R. (2024). *The role of innovative leadership in transforming student learning effectiveness: A review of best practices and future directions*. *Development Studies in Educational Management and Leadership*, 3(1), 35-50.
- Seidman, I. (1998). *Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences*. 2nd ed. New York: Teachers College, Columbia University.
- Soares, L., Gagliardi, J. S., Wilkinson, P. J., & Hughes, S. L. (2018). *Innovative leadership*. The American Council on Education & the TIAA Institute.
- Stufflebeam, D. L., Madaus, G. F. and Kellaghan, T. (2000). *EVALUATIONMODEL: Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. 2nd ed. Dordrecht: Kluwer Academic Publisher.
- Werang, B. R., Agung, A. A. G., Jampel, I. N., Sujana, I. W., & Asaloei, S. I. (2023). *Exploring the outside-the-box leadership of an Indonesian school principal: A qualitative case study*. *Cogent Education*, 10(2).
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harpen and Row